

על בוגרים ושקרים

מיהו הבוגר המצוי של מערכת החינוך הבית ספרית והגבוהה שלנו? הוא שייך לדור שאינו מסוגל להעמיק בקריאה, להשתוקק לידע ולחתור לאמת. אם לא נכיר במציאות הזאת ואם לא נמצא לה תגובה חינוכית הולמת, החינוך האקדמי יקרוס. הוא כבר קורס

עוז אלמוג ותמר אלמוג

בחיים" (עבודה ופרנסה יציבה, רכישת דירה, הקמת משפחה וכו') הולך ומתארך בשנים האחרונות. זה דור הביניים והבינתיים, ואנחנו באקדמיה רק מאריכים את הבינתיים הזה, שמשבש להם ולנו את החיים.

האם אנחנו מגוימים? האם ההכללה הזאת (מובן שיש יוצאים מן הכלל) עושה עוול למציאות? כאשר תקראו את הממצאים בספרנו, שמשרטט את דיוקנו של דור ה־Y הישראלי (עתיד לראות אור במהלך השנה), תוכלו לשפוט בעצמכם. בינתיים נשתף אתכם בכמה תובנות שעלו עד כה מהמחקר.

אבל קודם לכן, כדאי לשאול: מדוע האקדמיה טומנת את ראשה בחול? מדוע איננו מודים בפני עצמנו ובפני אחרים שיש בעיה?

ראשית, משום שמעולם לא מדרנו השכלה רחבה, כל שכן כישורי למידה, עם סיום התואר הראשון. למעשה אין שום בקרה שיטתית על איכות בוגרי האוניברסיטה ועל המשקעים האינטלקטואליים שלהם. פה ושם ישנם חוגים שמעבירים מבחני בקיאות כלליים (למשל, החוג לפילוסופיה באוניברסיטת תל אביב) או מבחני דירוג לתואר שני (למשל, החוגים לפסיכולוגיה). כמו כן נהוגים מבחני כשירות מקצועית במספר גילדות מקצועיות (למשל, הבחינה הממשלתית לקראת סטאו' ברפואה או מבחן לשכת עורכי הדין). אך הם יוצאי הדופן ובכל מקרה אינם בודקים השכלה רחבה, בשלות אינטלקטואלית ורגשית וודאי לא כישורי למידה, ניתוח, עיבוד מידע ושפה. אילו היינו בודקים את כל אלה, קרוב לוודאי שהציבור היה מזועזע מהתוצאות.

הסיבה השנייה להכחשת המציאות היא התלות הגוברת שלנו בסטודנטים למחייתנו. כיוון שהתקציב של המוסדות להשכלה גבוהה נקבע בעיקר לפי מספר הסטודנטים שהם מגייסים, התחרות בשוק ההשכלה נעשתה פרועה. הנורמה שנוצרה בשל נסיבות אלה

מהי רמותו/ה של בוגר/ת מערכת החינוך בישראל? את התשובה על השאלה הזאת לא מקבלים באמצעות ממוצע מבחני הבגרות או הפסיכומטרי. גם מבחנים משווים בינלאומיים לא יעזרו. כי התשובה הזאת נלחשת מפה לאוזן, בין מרצים במוסדות להשכלה גבוהה, והיא עגומה, עגומה מאוד. היא נלחשת כי הלחישה היא סוג של הכחשה, ומשום שהאמת מטלטלת מדי ובעיקר עלולה לחשוף את השקר המוסכם שהבוגר שמגיע מהתיכונים הוא באמת בוגר ומשכיל, מוכן ללימודים גבוהים ורוצה ללמוד ולהעמיק.

האמת המרה היא שהוא לא כזה, כלומר הרוב אינם כאלה. הוא/היא רוצה בעיקר תואר, מהר ובהשקעה מינימלית. אם מבקשים את כל האמת, ניאלץ להודות שאחרי שהוא לומד אצלנו שלוש שנים הוא עדיין לא בוגר, אף שבתעורה שאנחנו מעניקים לו כתוב "בוגר אוניברסיטה".

אז נכון שהבוגרים שלנו למדו קורס או שניים וקראו דף או שניים, אבל הם אינם משכילים במונח העמוק של המילה, אינם סקרנים, הם חסרי הרגלי למידה יסודיים ובמקרים רבים גם אינם מוכנים לחיים העצמאיים בכלל ולשוק העבודה בפרט. זו גם אחת הסיבות שפרק הזמן שבין סיום הלימודים האקדמיים לבין "ההסתדרות

פרופ' עוז אלמוג הוא סוציולוג והיסטוריון בחוג ללימודי ארץ ישראל באוניברסיטת חיפה;

ד"ר תמר אלמוג היא מורה בכירה בחוג ללמידה, הוראה והוראה באוניברסיטת חיפה. שניהם עמיתים במוסד שמואל נאמן למחקר מדיניות לאומית ויושבי ראש משותפים של קתדרת אונסק"ו למחקר ולימוד תרבויות באוניברסיטת חיפה; הקימו את אתר המידע "אנשים ישראל - המדריך לחברה הישראלית" (www.peopleil.org) והם עורכים אותו

הם מעדיפים לסיים משפט בסמיילי, גם כשהתוכן לא ממש מצחיק, לפחות לא את מי שבורק להם את העבודות והמבחנים. הם אינם מסוגלים לנסח רעיון באופן קוהרנטי, כי ניסוח מצריך חשיבה מסודרת, מאמץ ויכולת מילולית. עילגותם הלשונית בכתב ובעל פה מדהימה, מה שמשאיר אותנו חסרי אונים. אם היינו מאפשרים להם להתבטא בערוץ לפי בחירתם, הם היו מגישים לנו סדרת תמונות באינסטגרם. הבעיה היא שגם התמונות שלהם ללא פואנטה. הם מצלמים הכול.

רובם בטוחים שהם נורא חכמים ונורא מגניבים, גם כשהם לא בדיוק כאלה. מדוע הם כל כך זוחחים? כי ההורים, המורים והחברים הקרובים והרחוקים פמפמו להם ללא הרף עד כמה הם "מאממים", "מאממות", מדהימים ומדהימות.

אם תבקרו אותם, ודאי אם תבקרו אותם בפומבי, הם יפרצו בככי ואחר כך גם יתלוננו לראש החוג ולדיקן. ואם זה לא יעזור (בדרך כלל זה עוזר), אתם עלולים לקבל מייל (או מסרון) נזיפה מהוריהם. אם אינכם מאמינים שזה יכול לקרות לכם, שאלו את המפקדים שלהם בצבא. ונא לזכור: ביקורת זה ממש "לא כיף" ומי שמבקר – "לא חבר".

הם אינם אוהבים לשנן חומר, לא רק משום שלא אומנו לכך, אלא גם משום שבעידן של ויקיפדיה וגוגל השתרשה אצלם התפיסה שאין צורך לאגור ידע. הקלקה וגלילה כבר יביאו בזריזות את המידע המבוקש. ומה עם בדיקת האמינות? תזרמו.

הם מתקשים לפתור בעיות לבד, כי מעולם לא נדרשו לזה לפני שבאו בשערי ההשכלה הגבוהה. כשהם נתקלו בקושי לרוב עמד לרשותם "חבר טלפוני" זמין שאתו היה אפשר להתיעץ בכל עניין ובכל דילמה (בדרך כלל אבא'לה או אימא'לה). עקרונית הם מעדיפים שיחליטו עבורם, כי הם דור לא מרדני והם פיתחו את ה"חינדלאך" לרמה של אמנות. אמנות הלחימה.

הם דור שחי בלהקות. הם מבליים ביחד, חושבים ביחד, מקמבנים יחד ומסנג'רים יחד את ההורים, המורים והאחרים. הם מתייעצים זה בזה ובעיקר זמינים זה לזה ומשתפים זה את זה 24/7. כיוון שהם נמנעים ככל יכולתם

מלעשות דברים לבד, הם גם לומדים ביחד ומעתיקים ביחד. "אח שלי, יש לך תקציר של ההרצאות? סבבה!"; ושלח גם את העבודה שקנית באתר הסמינרים".

אנחנו יצאנו לבילויים כדי להטעין מצברים ולחזור רעננים לעמל היומיום. הגדרנו את זהותנו באמצעות הקריירה והשתעברנו לעבודה ולקידום המקצועי. הם, לעומת זאת, עובדים כדי לממן את הבילויים המגוונים והיקרים שלהם. ייאמר ליכוחם שהם יודעים הרבה יותר טוב מאתנו לכיף. אבל יש בעיה מסוימת עם העייפות הכרונית וההנאובה, בעיקר כשהם נופלים עליהם ביום של לימודים. לכן הם מרבים לאחר, לא מרוכזים ולעתים קרובות גם נרדמים בישיבה. אז מרצה יקר, דבר חלש.

אנחנו התאמנו את הלימודים שלנו למערכת המוסדית, ובין השיעורים והמטלות עבדנו כדי להתקיים. הם, לעומת זאת, זקוקים

היא שצריך לחזור אחרי סטודנטים, לרפר אותם בהטבות, להשביע את רצונם ולהיזהר מלהרגיז אותם. הפחתנו את מטלות החובה הלימודיות (חומר קריאה בכלל ובאנגלית בפרט, נוכחות, תרגילים וכו'), יצרנו אינפלציה של ציונים והנהגנו אין-ספור הקלות ומחילות לאלה שאינם עומדים בדרישות הבסיס (מועדים נוספים לעבודות ולבחינות, הגשות באיחור ועוד).

• • •

אבל השקר המוסכם על מצבה של ההשכלה הגבוהה נובע מסיבה חשובה נוספת: פער דורות הולך ומעמיק. רובנו מבינים שהסטודנטים שלנו שונים, אבל עדיין לא קלטנו עד כמה. הם באמת שונים במידה ניכרת מהדורות שקדמו להם, והם יוצרים מציאות חדשה ומאיימת שקשה לנו להתמודד איתה:

הם מגיעים אלינו ללא ניסיון וללא תשוקה לקרוא ספרים ומאמרים. ספר ומאמר מדעי הם מבחינתם בעיקר "חפירה" (למען האמת, בנומנות הכתיבה שהשתרשו במדע בשנים האחרונות טקסטים רבים הם אכן "חפירה" לא קטנה). לכן הם תופסים את רשימות הקריאה בקורסים בעיקר כעונש. את העונש הזה הם עוקפים או מפחיתים

באמצעות תקצירים ותרגומים. רבים מוותרים מראש על הקריאה, מתוך הנחה (מוצדקת בדרך כלל) שמשקלן של השאלות על החומר הזה בבחינה לא יהיה גדול. במילים פשוטות יותר: יהיה אפשר לעבור את הקורס, אפילו בציון טוב, מבלי לקרוא דבר.

הם רגילים לגירוי מהיר ומתחלף תדירות. לכן ההרצאות הפרונטליות, שהן עדיין הדפוס השכיח בלימודים האקדמיים (שיעורים רבים מועברים גם ללא ליווי מצגות מושכות), הן עבורם בחזקת שידור משעמם. אם היו יכולים, הם היו מזופפים את המרצה ומחליפים אותו בג'יי או בברמן.

הם משועבדים לעולם הדיגיטלי, ובעיקר לפייסבוק. רק לעתים נדירות

הם מצליחים לרכז את מלוא תשומת הלב במרצה ובהרצאה. באופן כללי הם אינם ממוקדים בעניין אחד, והם שונאים את השקט ואת ההגות הסבלנית שבאה מתוך ניתוק מרעשים. כדי לצלוח את השעה והצי הארוכות של השיעור הם שולחים מסרונים ומפרסמים סטטוסים, שעיקרם עדכונים על לא כלום וקיטורים הרדיים. הם עושים זאת בין השאר משום שהם מיומנים בעבודה במקביל, בקליטה רבי-ערוצית ובחלוקת קשב (שהיא במקרים רבים חוסר קשב). זה דור מולטימדיאלי, שהתרגל לרפרף ולקפוץ מחוויה לחוויה ומריגוש לריגוש – צעירים חסרי מנוח, המתקשים להתרכז ולהעמיק במשהו. הם בזים להיררכיה ולסמכות מכל סוג, ולכן בטוחים שהמרצה חייב/ת להיות החבר/ה שלהם. כך גם נראות הפניות שלהם אליו/ה, ובעיקר התלונות. באופן כללי הם מעדיפים יחס אישי, מלטף ואמפתי, כפי שניתן להם בבית, בבית הספר ובשיעורים הפרטיים שההורים מימנו לאורך השנים.

הם אינם יודעים לתפור מילים למשפטים ומשפטים לפסקאות. פסיקים ונקודות הם עבורם תופעה קמאית אנכרוניסטית, והטקסטים שהם כותבים נראים כמו אוסף של מסרונים או תגובות פייסבוק.

הצער אנחנו מתמודדים אתו בעיקר באמצעות "פטורים" וריטליז, ולא באמצעות שינוי סביבת הלמידה.

כשאנחנו יצאנו ללימודים גבוהים עברנו בעצם את סף הכניסה לעולם המבוגרים העצמאיים. הם, לעומת זאת, מתקשים (גם באשמתנו) להתבגר ומסרכים לפרוש כנפיים ולעוף לנו מהקן. התוצאה היא שהאוניברסיטאות והמכללות הפכו בשנים האחרונות לסוג של בתי ספר תיכוניים ואולי אפילו לחטיבות ביניים. ואנחנו? אנחנו הפכנו ממרצים למורים, ולעתים גם לגננות.

• • •

אז מה עושים? ראשית מכירים במציאות החדשה, ושנית פורצים את מעגל הקסמים ויוצאים מהקופסה. עולם החינוך ניצב על פרשת דרכים, ואנו נצטרך לקבל החלטות אמיצות שיכריעו את גורלם וגורלנו. שני משתנים נכנסים בעוצמה לתמונה ושניהם קשורים זה בזה.

המשתנה הראשון הוא המעבר לעולם דיגיטלי יותר, שמשמעותו התפתחויות מרחיקות לכת בתחום הלמידה העצמית והלמידה מרחוק. אין ספק שההרצאה הפרונטלית וכל המוסכמות הלימודיות סביבה ייאבדו מהדומיננטיות שלהן. יצמחו חלופות רבות, שביסודן יעמוד עקרון הגמישות. סיבה ותוצאה של התהליך הנה תהיה צמיחה של סוכנויות השכלה אלטרנטיביות. עולם ההייטק כבר נכנס בדרך ישירה ועקיפה לעולם ההשכלה, הן דרך המכשירים הניידים והאינטרנט והן באמצעות תוכנות למידה מגוונות. אבל זו עדיין כניסה ראשונית ומהוססת. אנשי הייטק רבים מבינים את הפוטנציאל אבל נאלצים להיות בעמדת המתנה, כי בינתיים מערכת ההשכלה הגבוהה שמרנית מאוד ונשלטת על ידי הגנות בירוקרטיות שקשה מאוד לפרוץ. כאשר זה ישתנה, וזה יקרה בעתיד הלא רחוק, אפשר לשער שהמהפכה תתגלגל במהירות מסחררת.

ניצני האלטרנטיבות למערכת ההשכלה המסורתית, שכבר קיימים בשוק (מכללות מקצועיות מסוגים שונים, בתי ספר אקדמיים למחצה למקצועות הפרסום והתקשורת וכדומה), יהפכו עם הזמן לתופעה סוחפת, בין השאר ואולי בעיקר כיוון שלא רחוק היום שבו הצעירים יתניבו בעצמם את החלופות הרצויות להם וייצרו מסגרות חדשות שיתחרו במסגרות המסורתיות. הם יכריחו את "חשמני האקדמיה" ליישר קו.

כאשר המציאות בשטח תעבור את נקודת האל-חזור, המערכת השמרנית הישנה תקרוס. זה קורה כבר עכשיו במערכות אחרות בחיינו, בתקשורת למשל.

המשתנה השני הוא הצמיחה של דור חדש – דור ה'צ', שאת מאפייניו הייחודיים תיארו לעיל. הצעירים הללו יפסיקו בהדרגה להגיע ללימודים האקדמיים ויחייבו אותנו להשתנות או "למות". כבר עכשיו רבים מהם משתעממים בלימודים ומאווכבים מהפעור בין הציפיות מהתועלת של התואר לבין המציאות בשוק העבודה. לא בכדי צמחה לאחרונה בארצות הברית תנועה המכנה את עצמה UnCollege. המוטו שלה הוא "שינוי התפיסה שלימודים במכללה הם

לממון רב כדי לכסות את צורכיהם (סלולרי, בתי קפה, ברים, חופשות, נופשוניים), ולכן הם נאלצים ללמוד ב"חורים" שבין שעות העבודה. במילים אחרות, הלימודים האקדמיים הופכים מהר מאוד לעבודה צדדית בחייהם. זו גם הסיבה שהם מרכיבים את מערכת השיעורים של הסמסטר בעיקר לפי שיקולי תועלת, קרי: דרישות קלות, מרצים חייכנים ושעות נוחות שאינן מתנגשות עם עבודה וביילויים.

אנחנו למדנו בשיטת ה"פלט קלט", כלומר לימוד פסיבי מפי סמכות ידע (הרצאה, ספר, סרט). הם, לעומת זאת, גדלו בעידן דמוקרטי ודיגיטלי, שמאפשר תקשורת אינטראקטיבית. אפילו בתי הספר התיכוניים החלו ללמד בישיבה מעגלית במקום בשורות של שולחנות וכיסאות. לכן הם מצפים שגם הלמידה באקדמיה תהיה אינטראקטיבית ודמוקרטית, ומעדיפים את חררי הסמינר האינטימיים (עם השולחן המשותף) על פני האולמות.

יד. לנו היה מרחב בחירה מצומצם ולכן גם המעטנו להתלבט. העולם שלהם מכיל היצע מסחרר של אפשרויות שהופך אותם למבולבלים – תועים בסבך הפיתויים. עבור רבים מהם הבחירה בתחום התמחות היא זמנית, והדבר משפיע על תפיסת הלימודים.

הם יודעים שרבים הסיכויים שהם לא יעבדו במקצוע שלמדו, וגם אם יעבדו זה לא יהיה לטווח רחוק. חשוב לזכור: הם ממצים מהר, משתעממים מהר ומזנקים להתנסות הבאה. הם בהחלט חיים בסרט. רק שעדיין לא ברור אם זו קומדיה, הרפתקאות או אימה.

אותנו חינוכו שיש אמת מעבר לקשת ושצריך לשאוף לגלותה או להתקרב אליה. ואילו הם גדלו בתוך קולאז' פוסט-מודרני שבו "לכל אחד יש את האמת שלו". לכן הם מאמינים לאסטרוולוגים ולמקובלים, כמעט כמו שהם מאמינים למדען אטום.

אנחנו ידענו הרבה על מעט. הם, שנולדו לתוך מהפכת התקשורת, יודעים מעט על הרבה (טוב, אולי לא

כל כך הרבה). דברים שנראים לנו חשובים הם חסרי ערך עבורם ודברים שנראים להם חשובים נראים לנו כשטויות. הפער בין הדורות בכל הנוגע לחשיבות המידע בעולמנו ולאופן צריכתו מזכיר במובנים מסוימים את הפער בתחום הזה בין נשים לגברים. אנחנו (כולל נשים) נשארו צרכנים "גבריים" ואילו הם (כולל גברים) התקרבו בתחום זה לקוטב הנשי.

אנחנו היגרנו לעולם הממוחשב ובעצם בראנו אותו. הם נולדו עם מחשב ביד. לכן הם זורמים עם השינויים הטכנולוגיים בקלות ובטבעיות, שעה שאנחנו סובלים עדיין מקשיי התאקלמות, ובמקרים רבים מסתירים עילגות דיגיטליות ודעות קדומות על טכנולוגיות ותקשורת מתקדמת (למשל דעתם של מבוגרים, ובכלל זה קובעי מדיניות, על הפייסבוק).

אנחנו סבלנו מ"עצירות רגשית" והתקשינו להודות בחולשות ובקשיים אישיים, כולל קשיי לימוד. הם גדלו בעידן הפסיכולוגיה ואינם מהססים להודות בחולשותיהם ואף לנצלן לטובתם (ראו שיעור מקבלי ההקלות בבתי הספר ובמוסדות להשכלה גבוהה בשל קשיי למידה). זה דור של הפרעות קשב וריכוז, חרדות ודיכאונות. למרבה

רובם בטוחים שהם נורא חכמים

ונורא מגניבים, גם כשהם לא

בדיוק כאלה. מדוע הם כל כך

זוחים? כי הורים, המורים

והחברים הקרובים והרחוקים

פחפמו להם ללא הרף עד כמה

הם "מאממים", "מאממות",

מדהימים ומדהימות

ללמידה מרחוק).

המפגשים בין המרצה לסטודנטים יצטרכו לקבל גוון אישי ובלתי פורמלי יותר. כך למשל, שעת הקבלה לא חייבת להיות רק במשרד של המרצה, אלא גם במסגרת מפגשים של קבוצות בספרייה, בבית קפה ובמפגשים מקוונים.

התואר האקדמי לא יכול להיות עוד מונוליטי ומקובע לזמן, למקום ולמוסד. נצטרך ליצור תרבות גמישות, שיוצרות סלים אקלקטיים המשלבים קורסים של חוגים, פקולטות ואוניברסיטאות. מובן שזה לא תלוי רק במרצים, אלא גם בממשלה, בכנסת, במל"ג ובמנהיגי המוסדות להשכלה גבוהה.

נצטרך לבנות מסלולים מקצועיים (שיתופי פעולה עם חברות כוח אדם ומפעלים כלכליים) שיהדקו את הזיקה של התואר לעבודה שלאחר סיומו. כבר היום נחלש קשר הגומלין בין תעודה אקדמית לבין הפוטנציאל למצוא עבודה מתגמלת. העניין נובע בין השאר מהחציצה בין עולם האקדמיה לבין עולם הכלכלה והתעסוקה. המציאות הזאת תצטרך להשתנות. מובן שהדבר לא יבוא על חשבון הלימוד התאורטי. אדרבה, זה יחזק אותו, כיוון שיהיה אפשר ליישם ולתרגל אותו בחזית רחבה יותר. כך למשל, יהיה אפשר לחייב כל סטודנט וסטודנטית (ללא קשר להתמחות/ה) בקורסי מבוא ותשתית במדעי החברה, הרוח והמדעים המדויקים. הם חשובים לא רק לידע הכללי אלא גם לחשיבה הלוגית והמעשית.

מוסדות ההשכלה הגבוהה פתחו את שעריהם לאוכלוסיות רחבות, וזה מהלך מבורך. אבל התוצאה הבעייתית של התהליך הזה היא שהרמה יורדת בהתמדה. הסיבה איננה רק הירידה הדיפלומטית ברמת הרישיות שלנו, אלא ערבוב של תלמידים חלשים עם תלמידים בעלי יכולת גבוהה באותה כיתה. נצטרך לבנות מסלולים דיפרנציאליים לסטודנטים מצטיינים. חשוב למשוך את המצטיינים אלינו דווקא עם דרישות מחמירות. עלינו ליצור מציאות שבה סטודנט מגיע אלינו בדיוק בגלל שאנחנו מחמירים בדרישות הלימודיות (כמקובל בארצות המובילות). הצעירים הישראלים המצטיינים יידפקו על שערינו בשני תנאים: אם הם ידעו שיש ערך וטעם לדרישות הללו ואם הם ידעו שיש שכר בצדן (כולל קישור שלהם למעסיקים איכותיים פוטנציאליים).

כל מה שהצגנו לעיל מחייב הן שינויים ברמה הארגונית והן החלטות באשר למי אנחנו מגייסים לסגל המוסדות להשכלה גבוהה, את מי אנחנו מקדמים ועל בסיס מה.

• • •

באתר פק"ש (למידע, ייעוץ והכוונה למשורררים) פורסם לא מזמן מאמר שכותרתו "שמונה סיבות שונות ללמוד תואר ראשון": "אם כבר החלטתם ללכת על זה ובטח אם אתם מתלבטים לקראת, תנו לנו לחזק אתכם בשמונה סיבות טובות לבחור ולהתחיל בלימודי תואר ראשון (להלן הכותרות): 1. בשביל אימא ואבא. 2. בשביל העבודה. 3. כי חייב. 4. בשביל הנשמה (נושא שאתה מתחבר אליו ויהיה לך קל ללמוד). 5. כי כיה להיות סטודנט. 6. בשביל הכסף. 7. בשביל ההטבות. 8. כי אתם רגילים למסגרות."

ברשימה זו חסרה סיבה נוספת, "שולית": ללמוד לתואר ראשון בשביל הסקרנות והרחבת האופקים. וזה כל הסיפור.

אם נמשיך לשקר לעצמנו, אם לא נדע לעשות את השינויים המהותיים הנדרשים בזמן, נעצב דור שלא יוכל להציע את החברה הישראלית קדימה, ובמקום להיות חלק מהקטר הגלובלי, נעבור לקרון האחורי.

דור ה-Y הישראלי

חלוקת הדורות הסוציולוגית המקובלת בארצות הברית, וחופפת חלקית גם חלוקות במדינות אחרות, היא:

"הדור השקט" (Generation Silent) – אנשים שנולדו לפני סיום מלחמת העולם השנייה;

"דור הבייבי-בומרס" (Baby Boomers) – אנשים שנולדו בשנות הארבעים-חמישים, אחרי מלחמת העולם השנייה;

"דור ה-X" (X Generation) – אנשים שנולדו בשנות השישים-שבעים;

"דור ה-Y" (Y Generation) – אנשים שנולדו בשנות השמונים-תשעים;

"דור ה-Z" (Z Generation) – אנשים שנולדו משנת 2000 ואילך.

• • •

דור ה-Y גדל לתוך עולם המחשבים והאינטרנט, ונחשף מגיל צעיר לחוויות גלובליות. בשנים האחרונות מצטברים ספרים ומאמרים רבים המאפיינים אותו. הוא מכונה בהם "דור המילניום", "דור הרשת", "הדור הגלובלי", "הדור הלא מרדני" (נעדר קונפליקטים קשים עם הוריו המתירנים), "דור הבומרנג" (חוזר לגור עם הוריו), "דור העצמי", "דור ה'תסתכלו עליי'", "דור הפך" (שוחזר מחמאות ומתעב ביקורת), "דור הפיטר פן" (מתקשה להתבגר), "דור הסיפוק המידי", "הדור האבור" (תועה בעולם העבודה ובכלל), "הדור הרדוד" (מרפרף ברשת), "דור המסכים", "דור הלייק" ועוד.

באירופה נוספו לו כינויים על רקע המשבר הכלכלי: "הדור הזועם", "הדור המיואש", "דור ה-700 יורו" (שכר המינימום) ועוד.

בסין הוא מכונה "קיסרים קטנים" (ילדים יחידים מפונקים) ו"שבט נמלים" (בוגרי אוניברסיטאות שחיים בלהקות ומתקשים למצוא עבודה).

בסרט "יול סטריט 2" מכנה גורדון גקו (מייקל דאגלס) את הדור הזה "דור הנינג'ה" – ללא הכנסה, ללא עבודה, ללא נכסים. אסף ענברי כינה את הדור הזה בישראל "דור הקריסה" – דור החווה קריסה של ההסדרים החברתיים.

דור ה-Y נחקר לעומק בספרם של עוז ותמר אלמוג, שיראה אור בקרוב.

הדרך היחידה להצלחה בחיים".

• • •

למרבה הצער, עד היום בעיקר נגררנו אחרי המציאות, ולמעשה החרפנו את המשבר. נצטרך להיות מציאותיים ולנקוט צעדים מרחיקי לכת. לא זה המקום להציע תכנית פעולה מסודרת ומקיפה, אבל אפשר לנסות לתאר בקצרה את עקרונות השינוי הנדרש והמסתמן: שיעורי ההרצאות הפרונטליות יצטרכו להצטמצם (אין צורך לוותר על ההרצאות לחלוטין אלא להגיע למינונים הנכונים). הבסיס לרכישת ידע יצטרך להיות הלמידה מרחוק, מלווה בדיונים פעילים מרחוק, לצד מפגשים פנים אל פנים. הדבר יחייב את האקדמיה ליצור קוריקולום חדש ושרדוגים טכנולוגיים הולמים (יש מגוון פורמטים